

Declaració

de Llengua i República sobre el debat suscitat per la presentació pública del manifest «Per un veritable procés de normalització lingüística a la Catalunya independent»

Llengua i República i el seu Grup Koiné, com a impulsors del manifest «Per un veritable procés de normalització lingüística a la Catalunya independent», signat per 275 persones del món acadèmic i professional relacionat amb la llengua catalana, que fou presentat el proppassat 31 de març al Paranimf de la Universitat de Barcelona, davant la reacció social tan rellevant que suscita aquest document, volen fer les consideracions següents.

1. Remarquem que l'acolliment social d'aquest manifest és molt satisfactori, atès que, com hi manifestem, cal que «una presa de consciència lingüística informi el debat ciutadà del procés constituent» i cal alhora «la creació d'un ampli moviment ciutadà per la normalització lingüística». Aquesta reacció potent facilita iniciar el camí de la consecució dels dits objectius, perquè impulsa un debat que creiem imprescindible per al futur de la llengua i que es palesa ben viu tant en els mitjans de comunicació, com, sobretot, en les xarxes socials i en les nombroses adhesions i oferiments de col·laboració de ciutadans que rebem aquests dies.
2. Dins d'aquesta reacció potent, també han aparegut als mitjans de comunicació i, fins i tot, al Parlament de Catalunya, tant desqualificacions i atacs que no responen als arguments que s'exposen en el manifest, com també tergiversacions i conceptes atribuïts al manifest que aquest no conté, de tal manera que sembla que hom no hagi llegit o no hagi entès allò que s'hi diu, partint d'un apriorisme que difícilment pot conduir al debat que nosaltres volem promoure. Així, el manifest ha estat titllat de «racista», «xenòfob», «fonamentalista», se n'ha dit que promou el «monolingüisme», que defensa «l'única oficialitat del català», que tracta de «colons» la població immigrada, etc. Una lectura atenta del document no sosté aquests qualificatius ni aquestes interpretacions i, en aquest sentit, cridem l'atenció sobre els punts següents:
  - a. El manifest constata la situació de la llengua, bàsicament definida per la subordinació lingüística, és a dir, pel fet que al voltant del 90% de la població que en les darreres enquestes declara tenir el català com a llengua bàsica declara, també, que se subordina sistemàticament a l'ús del castellà en qualsevol situació en què hi hagi un interlocutor que aparentment no parla català. Aquesta realitat social d'ús lingüístic subordinat general i sistemàtic, conseqüència d'una

imposició política secular, però accelerada des del franquisme, imposició que el manifest també descriu i denuncia, no és la normal en un país normal i posa la llengua del país, el català, en un procés de substitució lingüística. Igualment es pot dir de l'occità a la Vall d'Aran, que pateix una doble situació de subordinació d'ús, tant davant el castellà com davant el català mateix. El manifest parteix, doncs, d'una base empírica objectiva i no pretén definir cap programa polític ni tampoc cap marc juridicopolític, però sí que insisteix que la anormalitat i la gravetat de la situació del català és una qüestió bàsica de la societat catalana, que cap polític ni jurista no poden obviar sense un debat social profund i ben informat.

- b. El manifest denuncia «la ideologia política de l'anomenat "bilingüisme"» i no pas el bilingüisme o el trilingüisme, és a dir, el poliglòtisme, que pugui tenir o adquirir tot ciutadà individualment, que no solament no és denunciat sinó que és valorat com una riquesa cultural i social a assumir públicament, és a dir, que els poders públics han de reconèixer i promoure. Però sense perdre de vista que el català ha d'esdevenir, en la futura república, «l'eix integrador en un marc d'assumpció pública del multilingüisme». La «ideologia política de l'anomenat bilingüisme», contràriament, és descrita i denunciada amb tot l'èmfasi com el discurs que pretén, i aconsegueix, de fer invisible aquella realitat de subordinació i de substitució que el manifest vol que esdevingui visible, és a dir, conscient, a tots els ciutadans, a tota la societat.
- c. El manifest no conté cap expressió que qualifiqui la població immigrada, ni la de l'època franquista ni la d'ara, de «colons», sinó que simplement remarca la voluntat del franquisme d'utilitzar aquella població «com a instrument involuntari de colonització lingüística», tal com van expressar càrrecs polítics rellevants d'aquell règim, amb una clara intencionalitat de genocidi lingüístic com a eina bàsica de desnacionalització de Catalunya. Aquesta utilització política d'una immigració no és una exclusiva del franquisme, sinó que ha estat utilitzada històricament per molts Estats hegemònics, i encara ho és actualment, com podem veure en el cas de la Xina amb el Tibet, per diluir realitats nacionals diferents d'aquelles de què aquests Estats se senten representants.

Colonització lingüística és una expressió equivalent a *substitució lingüística*, treta del concepte ecològic de *colonització*. Com a tal, no té a veure amb allò que políticament s'entén per *colonització*: qui colonitza lingüísticament i es beneficia d'aquesta colonització no són unes persones sinó un Estat, que imposa uns determinats usos lingüístics, l'ús d'una llengua per damunt d'una altra, que és la llengua del país. Les persones no és que no se'n beneficiïn, és que en són víctimes totes, les novingudes igualment com les pertanyents a la societat receptora. Qui hi surt perdent és tothom, perquè qui hi surt perdent és tota la societat, que es veu desballestada lingüísticament, només a benefici del poder polític que pretén controlar aquesta societat.

En una «colonització lingüística», doncs, no hi ha «colons», només hi ha víctimes, només hi ha perjudicats. I n'és una prova precisament el fet que molts catalans procedents d'aquella immigració, en la mesura que es van fer conscients de la realitat de l'opressió lingüística i nacional, van fer un esforç per fer de Catalunya el seu país i en van adoptar la llengua.

- d. El Manifest no parla enlloc, ni directament ni indirecta, d'«oficialitat única» ni tampoc de «monolingüisme», i tanmateix la majoria de mitjans i molts comentaristes insisteixen a atribuir-li com a objectiu principal la defensa d'aquests conceptes, especialment del primer. Aquesta insistència, injustificada des d'una lectura sense apriorismes, només la podem entendre si considerem que el debat lingüístic va ser obert l'any 2012 des d'aquest aspecte tan esbiaixat, tan col·lateral al veritable problema lingüístic que viu Catalunya. Va ser un desencert total i una irresponsabilitat, des del nostre punt de vista, afirmar que la nova Constitució havia d'establir una cooficialitat entre el català i el castellà i havia de perpetuar, així, el règim imposat per la Constitució espanyola de 1978. No n'hi havia pas necessitat. Això va polaritzar la qüestió de la llengua i les llengües en l'aspecte de l'oficialitat lingüística, que, atesa la tradició espanyola en la concreció politicojurídica i en la interpretació i l'aplicació administrativa i judicial del dit concepte, era la pitjor manera d'encetar un debat lingüístic seriós.

Llengua i República considera que, a partir d'una assumpció per part de la societat catalana de la anormalitat lingüística en què es troba empantanegada, hi ha diferents maneres d'establir una regulació que respecti els drets derivats de les diferents situacions lingüístiques dels ciutadans i alhora possibiliti i asseguri l'efectivitat d'un procés de normalització del català com a llengua d'ús general, com aquell «eix integrador» de la nostra societat. I és per no contribuir a contaminar més el debat i per deixar-lo obert a les possibles solucions, que expressament el manifest no en parla.

Tanmateix això no vol dir que Llengua i República no tingui la seva proposta sobre aquesta qüestió, que no necessàriament han de compartir els signants del manifest, la qual, pel que fa al text constitucional, es pot sintetitzar en la proposta que aquest text, com moltes constitucions d'altres països, no estableixi cap forma d'oficialitat lingüística i es limiti a definir que la llengua de Catalunya és el català i la llengua de la Vall d'Aran és l'occità. El règim d'oficialitat lingüística, entès no pas a l'espanyola, sinó com a sistema d'usos lingüístics de l'Administració, es pot establir en cada nivell administratiu segons que sigui convenient a la realitat lingüística de cada indret i cada moment. Però aquesta és la proposta de Llengua i República, no pas la del manifest, que, molt conscientment, per les raons que hem dit, no fa cap proposta en aquest sentit.

- e. Uns quants comentaristes, en fi, han titllat el manifest d'inoportú, considerant que l'obertura del debat lingüístic afegia un entrebanc més al procés d'independització política, ja prou entrebancat, que viu Catalunya. Cal remarcar, tanmateix, que, com hem dit suara, no és el manifest qui ha obert aquest debat, sinó polítics i juristes, i l'entorn mediàtic corresponent, que des de l'any 2012 van fer afirmacions taxatives sobre oficialitat lingüística sense tenir en compte el fons del problema lingüístic a Catalunya ni la dinàmica que regeix el funcionament de les llengües en formacions socials postindustrials com la nostra, i encara donant la qüestió per closa i indiscutible. Davant aquesta actitud, que presagiava un desenllaç del procés constituent de conseqüències catastròfiques per a la possibilitat de reversió del procés de substitució lingüística, és a dir per a una

veritable normalització lingüística, no solament era oportú, sinó que era un deure ciutadà fer el toc d'atenció que fa el manifest.

Aquestes propostes de mantenir el castellà, en la nova República, en el mateix estatus juridicopolític imposat per l'Estat abans i després del 1978 responen, com corroboren algunes de les crítiques sobre la inoportunitat del manifest, al perjudici molt estès segons el qual el ciutadà català de llengua inicial castellana només votaria a favor de l'emancipació del país en un eventual referèndum si se li garantia aquell manteniment d'estatus lingüístic. Llengua i República no comparteix aquesta opinió ni aquestes prevencions. Llengua i República considera, per pròpia experiència de treball en aquest camp, que molts dels ciutadans etiquetats de «castellanoparlants» no tenen cap dificultat a entendre el problema lingüístic de Catalunya si se'ls explica, si se'ls argumenta quina és la situació en tots els seus termes, sense amagar-ne cap. És per això que el manifest propugna, com a via de superació de la situació de la llengua, «la creació d'un ampli moviment ciutadà per la normalització lingüística que aplegui com més vagi més voluntats compromeses en una conducta superadora de la subordinació lingüística; un moviment en què cal que vagi confluint tothom, sigui quin en sigui l'origen i sigui quina sigui la seva llengua inicial».

3. Finalment, considerem que cal fer aquesta declaració no sols per a l'aclariment general i públic, sinó encara pel respecte i la consideració deguts als 275 signants del manifest, tots persones de gran vàlua acadèmica i professional, que mereixen el nostre reconeixement i també el de tots els ciutadans per la seva contribució, en molts casos durant molts anys, justament a l'estudi, l'ensenyament, el prestigi literari i la recuperació de la llengua catalana. Tots aquests signants sí que han llegit el document i en comparteixen l'anàlisi que fa de la situació de subordinació generalitzada i sistemàtica de l'ús de llengua catalana i l'occitana a l'ús de la llengua castellana i de les conseqüències, ja visibles i constatables, que aquesta va tenint lentament però inexorable: la substitució externa (la substitució en l'ús social general) i la substitució interna (la substitució estructural, la pèrdua de genuïnitat).

Llengua i República
Joaquim Arenas i Sampera, president

Barcelona, 14 d'abril de 2016